

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 1. An juramentum, contra bonos mores editum, obliget?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

tamen de nonnullis juramentis, in certis casibus, vel particularibus materiis, quandoque dubitari solet de ipsorum vi, & obligatione; in particulari seqq. §§. agemus.

§. I.

An juramentum, contra bonos mores editum, obliget?

2016. **V**idetur dicendum, quod non, ex regula 58. de regul. juris, in 6. ibi: *non est obligatorium, contra bonos mores præstitum juramentum*; pro resolut. not. quod aliquid possit esse *contra bonos mores*, vel *civiles*, vel *naturales*; contra bonos mores *civiles* esse dicitur, quia, licet res promissa in se non sit peccatum, inde tamen bonis moribus, quos in bene instituta republica servari decet, potest facile præjudicium afferri: contra *naturales* autem esse dicitur, quando res promissa impleri non potest absque culpa lethali, vel veniali; qua observatione positâ & quando dicitur, juramentum præstitum de faciendo, vel omittendo aliquid, quod est *contra bonos mores*, non esse obligatorium, procedere solum, quando est contra bonos mores naturales; secus, quando solum est contra bonos mores civiles; ita Sanchez tom. 2. Matr. D. 32. n. 1. & apud eum complures alii; unde bene advertendum, an juramentum sit illicitum solum *ex parte jurantis*; an *ex parte objecti*? dicitur autem illicitum *ex parte jurantis*, quando jurare non licet in talibus circumstantiis, esto juramentum non cadat super faciendo, vel omittendo, quod fieri, vel omitti non potest sine peccato; sed etiam quando sine peccato fieri potest; *ex parte autem objecti*, si secus, nimirum, quando quod promissum est, fieri sine peccato non potest, inseparabili in executione.

2017. Unde in hac materia rectè discurrit Petrus Peckius ad regulas juris canonici,

reg. 58. n. 1. dicens: quemadmodum juramentum, legitime præstitum, negligi, contemni, aut absque effectu aliquo operandi, esse non debet, sed perjurus & infamiâ notatur, *L. si quis major. C. de transact.* & si in contractu se non contraventurum spondit, & juravit, ipsum Deum (quem veluti Judicem, & testem, peculiarem ultorem habet, *L. 3. C. de rebus credit*: ita quoque contra, hoc Juramentum, quod in causa propria constituit) perjurii sui adversus bonos mores, id est, *contra æquitatem naturalem, honestatemve* præstitum fuit, servari non debet, *magnaque sapientie est* (inquit canon) *hominem revocare id, quod semel perperam, & male locutus est, c. magna, 22. q. 4.* Unde & ex Isidoro respondit Gratianus, *c. in malis, ibid. in malis promissis rescinde fidem; in turpi voto, nuda decretum; impia est promissio, quæ scelerè adimpletur.*

Juramentum igitur de faciendo, vel omittendo aliquid, quod facere, vel omittere est contra bonos mores *naturales*, ipso jure nullum est per ordinem ad effectum inducendi obligationem naturalem faciendi, vel omittendi, quod bonis moribus naturalibus, seu conscientie adversatur; cum implicet obligatio ad peccatum; secus, si, quod juratum est, à jurante licite fieri potest. Et ideo Sanchez cit. quoties, inquit, ex parte jurantis res est licita, saltem ad redimendam vexationem, quamvis is, cui juramentum præstat, iniquè extorserit juramentum, est validum, & obligatorium, ut constat ex *c. Debitores. 6. de jurejur.* ubi dicitur, *obligare juramentum solventi usuras*; quia promittens, absque culpa, ad redimendam vexationem, jurejurando pollicitus est: idem constat ex *c. 2. de pact. in 6. & c. Cum contingat, h. t.* ubi traditur, omnino servandum esse juramentum, cujus observatio non vergit in dispendium salutis æternæ.

Hinc fit, quod juramentum rei licitæ,

citā, metu extortum, obliget, ut dicitur *c. si verò. 8. de jurejurand.* ubi, cum Alexander III. ab Archiepiscopo Senon: consultus esset, an, si quis quemquam gravissimo metu, sub religione juramenti, suum jus refutare coegerit, ipsumque sibi retinuerit; an alter eorum, vel neuter id habere debeat? respondit: quod non est tutum, quemlibet *contra juramentum suum venire, nisi tale sit, quod servatum vergat in interitum salutis æternæ*: nec nos alicui dare materiam volumus veniendi contra juramentum proprium, ne auctores perjurii videamur; verum aliquando in Romana Ecclesia, à pluribus prædecessoribus nostris, factum esse recolitur, quod Clerici, qui *coacti Ministerium Ecclesiæ abjurarunt*, & ad coërcendam iniquitatem eorum, qui missi sunt in eadem Ecclesia ministrare; ex quo textu communiter desumitur, prout ibidem exhibet Rubrica, si juramentum per metum extortum servari potest sine interitu salutis æternæ, servandum esse: Ecclesiam tamen Romanam consuevisse à tali juramento absolvere.

2020. Simile quid habetur in *c. Verum. 15. eod.* ubi Cælestinus III. ad quæstionem quinto loco à Brundusienfi Episcopo propositam, *an à Sacramenti vinculo absolvantur, qui istud in vita & rebus servandis fecerunt?* respondens ait: nihil aliud arbitramur, quàm quod antecessores nostri Romani Pontifices arbitrati fuisse noscuntur, *quittales à juramenti nexibus absolverunt*. Cæterum, ut agatur consultius, & auferatur materia pejerandi, non eis ita expressè dicatur, ut juramenta non servent: *sed si non ea attenderint, non ob hoc sunt tanquam pro mortali crimine puniendi*. Igitur, quando juramentum ex parte jurantis quoad rem promissam est licitum, jurantem obligat, sed non *irrevocabiliter*, hoc est, ut exponit Layman in dict. *c. si verò. n. 1.* quia facile relaxationem obtinere potest opponendo injuriam per injustum metum gravem incussum.

2021. Ut autem hoc amplius declaretur, not. quod ex juramento promissorio promissione homini facta, duplex oritur obligatio; altera *expressa facta homini*; & ex hac parte juramentum turpiter extortum, non obligat; homo enim nullum jus saltem firmum, per injuriam acquirit: *altera Deo*, qui in testem invocatur, atque ita tenetur jurans Deo servare, quod per nomen suum promissit, si licitum sit; quodclare significatur *c. Debitores, de jurejur.* ibi: *si verò de ipsarum solutione iuraverint, cogendi sunt reddere Domino iuramentum*; ubi non dixit *usurario*, quia ipse nullum jus acquisierit, sed *domino*. Unde optimè Covarr. *de pact. 2. p. §. 3. n. 2. vers. primum ex hoc intellectu*, probat, nec secundariò acquiri obligationem creditori ex ea promissione jurata; quod tamen intellige, quando promissio, & juramentum valet; tunc enim *ex illa* nascitur juramentum justitiæ; *ex ista*, religionis; unde, si hoc non valet, nullà eget absolutione; sicut hoc dicitur de excommunicatione invalida in *c. Solet, de sent. excomm.* Advertendum tamen, quando dicitur per juramentum in casu, quo injustè extortum est per metum, induci obligationem religionis respectu Dei, licet non *injustitiæ* respectu hominis, debere intelligi de juramento per se stante; non autem merè accessorio promissioni; nam si ea non valet, nec valebit juramentum supponens illam.

2022. Præter hæc not. magnum esse discrimen inter hæc duo: juramentum *confirmat* contractum, & *non confirmat* contractum, sed observandum est ob divini nominis honorem, donec relaxetur; primò enim, quando juramentum obligat, non tamen *firmat* contractum, dimittitur contractus in sua natura, & si erat invalidus, adhuc manet invalidus: quia juramentum tunc temporis nullum vinculum addit contractui, sed tantum obligat in ordine ad Deum, ne testis falsus sit, ut dixi supra; & cum contractus sit in ordine ad hominem, cui per juramentum hoc nullum jus acquiritur, inde est, ut contractus

ille nullam vim ex juramento fortia-
tur; ita Sanchez *cit. n. 4.*

2023. Sed circa hoc advertendum, quando
dicitur, quod contractus, quem non
confirmat juramentum, nullam vim
ex juramento fortiaitur, accipiendum
esse, *de vi iustitiae*, ubi contractus de se
est jure nullus; tales enim contractus,
jure nullos, non confirmari juramen-
to, ut nascatur obligatio in vim iusti-
tiae, constat ex dict. *lib. 1. tit. de pactis*:
quod etiam procedit, quod nec obli-
get in vim religionis, ubi juramentum
est *accessorium* contractui jure irrito,
seu invalido, ut diximus num. praeced.
obligaret tamen in vim religionis, si ju-
ramentum esset per se stans, licet con-
tractus esset nullus, modo res promissa
foret licita.

§. 2.

An, & qualiter obliget iuramentum
per creaturas?

2024. Ante respons. notand. juramentum,
quo Deus in se ipso vocatur in te-
stem, sive assertorium, sive promissori-
um, de se, ac natura sua, non esse illicitum,
modo habeat veritatem, iudicium,
& iustitiam, ut exposuimus in praemiss.
ratio sumitur ex *c. etsi Christus 26. h. t. ibi*:
potest sine culpa iurare, modo non trahat
spontanea voluntas ad iurandum, sed im-
portuna necessitas; & habeat tres illos
comites, de quibus dictum est. Nulli
enim dicitur, quod juramentum *malum*
fit; quamvis dicatur esse a malo propter
crescentem malitiam hominum, & cor-
ruptam originali peccato naturam, non
volentium credere non juranti, & quan-
doque loquentium non vera. Jura-
mentum igitur per se malum non est,
cum sit confirmatio veritatis; unde,
cum videtur prohiberi juramentum,
est tantum pro casu, quo caret suis dire-
ctis comitibus.

2025. Not. 2. etiam posse jurari *per creaturas*,
non quidem sistendo in illis; sed relate ad
Creatorem, Deique potentiam, & veri-
tatem; unde nunquam Christus prohibuit
juramentum per Creatorem, ut di-

cit Innocentius in dicto *c. 26. sed tantum*
per creaturam; cujus rationem reddit:
ne per huiusmodi iuramentum transfer-
retur ad creaturam honorificentia Crea-
toris. Quare, cum in Evangelio pra-
misisset: *Dico vobis, nolite iurare omni-*
no; statim subiunxit: *neque per caelum*,
quia thronus Dei est: *neque per terram*,
quia scabellum pedum ipsius est: *neque*
per Hierosolymam, quia civitas est regni
magni: *neque per caput tuum*, quia non
potes unum capillum facere album, aut
nigrum.

Difficultas tamen est ex verbis seqq. 2026
Innocentii in *ead. c. 26. ibi*: *& quamvis*
non sit per creaturam iurandum: si tamen
iuret per creaturam, servandum est
quidem, dummodo sit licitum, quod iura-
tur: quia teste veritate, qui jurat in ce-
lo, jurat in throno Dei, & in eo, qui se-
det super eum. Si enim non licet jura-
re per creaturam, quomodo, si tale jura-
mentum nihilominus fiat, obligabit ad
praestandum, quod juratur, praesertim,
cum etiam D. Jacobus Apostolus veteret
jurari per creaturam, ut habetur in tex-
tu *cit. c. ibi: neque per caelum, neque per*
terram, &c. quo vetat juramentum per
quamlibet creaturam, quodcumque il-
lud sit. Resp. tamen, quando dicitur,
non esse iurandum *per creaturas*, intel-
ligi *sistendo in illis*, ut ostendit ratio In-
nocentii, ne per tale juramentum hono-
rificentia Dei transferatur ad creatu-
ras; non autem *relate ad creatorem*, ut
exposuimus *n. 2025.* cujus ratio sumitur
ex ipso Apostolo, ut notat Innocentius;
quia, *si nec isto modo liceret iurare per*
creaturas, non dixisset Apostolus: *Homi-*
nes per maiorem suum iurant: & omnis
controverbia eorum ad confirmatio-
nem finis est juramentum: in quo paten-
ter ostendit, per quem fit iurandum,
cum ait: *homines per maiorem suum iu-*
rant, id est, *per Deum*; & cur fit iura-
dum, ut videlicet omnis controverbia
finis sit juramentum.

2027. Not. 3. quando in Sacris canonibus
prohibetur juramentum *per creaturas*,
ut habetur *22. q. 1. c. Clericum. 9. & seq.*
sermonem esse non de quolibet jura-
mento, sed eo, quod usurpabant Ethnici,
& gen-